

DOCĒTĀJU DIGITĀLĀS KOMPETENCES ATTĪSTĪBAS UN NOVĒRTĒŠANAS TEORĒTISKIE UN PRAKTISKIE ASPEKTI MILITARIZĒTĀ IZGLĪTĪBAS IESTĀDĒ

Theoretical and Practical Aspects of Development and Evaluation of Educators' Digital Competence in a Militarised Educational Institution

Martins Spridzans

State Border Guard College, Latvia

Janis Dzerviniks

Rezekne Academy of Technologies, Latvia

Abstract. *Educators' digital competence development, particularly in the context of development and implementation and of interactive e-learning content to enhance learners' cognitive processes continues to be one of the key priorities both in civil and military training contexts. The fast and continuous growth of digital technologies in enhancement of teaching and learning process, the ongoing urge to harness the potential of digital learning opportunities persistently trigger the need to update and continuously sustain professional competences of educators including their digital competence. In order to find the ways to enhance educators digital competence, determine the factors which influence the formation of digital competence authors of the article conduct research to summarize the theoretical foundations on the process digital competence formation and development, analyze the influencing factors of positive and negative influence on digital competence development in the context of militarized education institution. Based on research findings the authors discover that due to the lack of systematic digital competence development and appropriate evaluation mechanism the potential of digital learning is not fully used. Educators of militarised education institutions need to constantly update competence on development of interactive training materials, assessment of digital competence should be more reliable and rigorous. On the basis of the research the authors put forward suggestions on the ways to develop and evaluate educators' digital competence in militarised education institution.*

Keywords: *digital competence, teacher professional development, evaluation, militarised education institution.*

Ievads

Introduction

Paralēli digitālo tehnoloģiju nemitīgajai attīstībai izglītības procesos, arvien vairāk tiek akcentēta docētāju digitālās kompetences pilnveides un tās jēgpilnas izmantošanas nepieciešamība izglītības jomā. Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2030.gadam (2008) izglītības informācijas tehnoloģijas kontekstā rosina pievērst uzmanību mācību saturam un mainīt tehnoloģiju kompetences vispārējo līmeni Latvijā gan studējošajiem, gan docētājiem. Informācijas tehnoloģiju vide piedāvā daudzveidīgu informāciju, docētājam jābūt kā palīgam, partnerim un ceļvedim zināšanu atlasē un mācību procesā (Andersone, 2010), jāmacās tehnoloģijas izmantot jēgpilni, jātransformē mācību vide, jāatbalsta digitālo kompetenču pilnveide (Daniela, 2019), docētājiem jāanalizē pieejamā digitālās izglītības vide, jāpaaugstina zināšanas un prasmes pirms lēmumu pieņemšanas didaktiskajos procesos (Žogla, 2019). Pāreja no tradicionālajām mācību metodēm prasa jaunas pieredzes apguvi ar digitālajām tehnoloģijām, līdz ar digitālās kompetences (turpmāk tekstā – DK) attīstību palielinās zināšanas, prasmes un pārliecība (Howard, Boettcher, Justice, & Schenk, 2010).

Digitālās kompetences attīstība ir aktuāla globāli, gan stratēģiskajos plānošanas dokumentos, gan zinātnisko pētījumu un starptautisku projektu kontekstā. Par to liecina gan Boloņas procesa Ministru sanāksmē Erevānā 2015. gada 15.maijā apstiprinātie standarti un vadlīnijas kvalitātes nodrošināšanai Eiropas augstākās izglītības telpā (2015), kuros aicina augstskolas un koledžas nodrošināt savu mācībspēku kompetenci, veidojot augstas kvalitātes studijas un veicinot studējošo zināšanu, kompetenču un prasmju iegūšanu, gan Apvienoto Nāciju Organizācijas izglītības attīstībai izstrādātais IKT kompetenču ietvars docētājiem (2018), kurā tiek ieteikti veidi, kā sākt profesionālo mūžizglītību DK pilnveides kontekstā, kā attīstīt savu DK un izmantot to arī savai profesionālajai pilnveidei iesaistīties pedagogu sadarbības tīklos un piekļūt resursiem, radīt zināšanas, ieviest jauninājumus, nodot labās prakses piemērus kolēģiem.

DK pilnveidi ES līmenī, kā vienu no prioritātēm izglītības un tehnoloģiju mijiedarbības kontekstā nosaka Eiropas Komisijas Digitālās izglītības rīcības plāns (2018), kurš ietver darbības tehnoloģiju izmantojuma un digitālo prasmju pilnveides izglītībā atbalstam, izvirzot trīs prioritātes un tiem pakārtotus pasākumus, kuri ES dalībvalstīm palīdzēs pārvarēt problēmas un izmantot iespējas, ko sniedz izglītība digitālā laikmetā:

1. Prioritāte - Uzlabot digitālās tehnoloģijas izmantojumu docēšanas un zinību apguves procesā;
2. Prioritāte - Attīstīt digitālās kompetences un prasmes;
3. Prioritāte - Uzlabot izglītību, pateicoties labākām datu analīzes un prognozēšanas metodēm.

Iekšlietu ministrijas (turpmāk – IeM) darbības stratēģijā 2017.–2019.gadam izvirzīta prioritāte paaugstināt IeM padotības iestāžu personāla motivāciju un darba pienākumu izpildes kvalitāti, pilnveidot kvalifikācijas paaugstināšanas un izglītības sistēmu, paplašināt informācijas un komunikācijas tehnoloģiju pielietojumu, pilnveidot metodisko vadību un mazināt birokrātiskās prasības, lai uzlabotu darba rezultātus un sabiedrībai sniedzamos pakalpojumus. (Iekšlietu ministrijas 2018. gada 25. jūnija rīkojums Nr. 1-12/1019, 2018). Arī Valsts robežsardzes darbības stratēģija 2017.-2019.gadam tika iezīmēta personāla kompetenču attīstība, lai personāls veiksmīgi tiktu galā ar nākotnes izaicinājumiem, kas ir nepārtraukts, uz cilvēku, ne funkciju orientēts process, jaunu risinājumu radīšanai, lai nodrošinātu efektīvu Valsts robežsardzes personāla profesionālo attīstību (Valsts robežsardzes darbības stratēģija, 2017). Līdz ar to, Valsts robežsardzes koledžai (turpmāk - VRK), kā vienai no militarizētām izglītības iestādēm, turpinot veicināt interaktīvu mācību līdzekļu izstrādi un e-studiju attīstību digitālo tehnoloģiju laikmetā ir svarīga docētāju DK pilnveide, objektīva un sistēmiska novērtēšana. Pētījuma mērķis ir izanalizēt militarizētas izglītības iestādes docētāju DK attīstības un vērtēšanas procesu un perspektīvas, izanalizējot zinātnisko literatūru un tiesisko regulējumu. Uz pētījuma pamata tiks izstrādāti priekšlikumi docētāju DK pilnveidei un tās novērtēšanai, lai radītu iespējas tālāk attīstīt e-studiju potenciālu un paaugstinātu mācību līdzekļu interaktivitāti.

Rakstā atspoguļotajā pētījumā ir izmantota monogrāfiskā un dokumentu analīzes metode, analītiskie spriedumi balstīti uz iepriekš veikto pētījumu bāzes, kā arī, izmantojot autoru personisko pedagoģisko pieredzi.

Docētāju digitālā kompetences attīstība militarizētā izglītības iestādē *Educators' digital competence development in militarized education institution*

Pētījumu rezultāti liecina, ka DK definīcija ir nepārtrauktā attīstībā, gan politikas plānošanas dokumentos nav standartizētas DK definīcijas (Ilomäki, Kantosalo, & Lakkala, 2011), gan lielākā daļa digitālās kompetences novērtēšanas modeļu nepievērš lielu uzmanību didaktiskajai digitālajai kompetencei - definīcijas nav vispārēji standartizētas, tādējādi tiek ietekmēta digitālās kompetences vērtēšanas validitāte, ticamība un stingrība (Taddeo et al., 2016).

Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūrā (EKI) DK definē kā pierādītu spēju izmantot zināšanas, prasmes un personiskās vai metodiskās spējas darba un mācību situācijās un profesionālajā personīgajā attīstībā, savukārt ES Padomes ieteikumos par pamatkompetencēm mūžizglītībā (2018) DK apzīmēta, kā digitālo tehnoloģiju pārliecināta, kritiska un atbildīga izmantošana un darbošanās ar šīm tehnoloģijām mācību un darba vajadzībām, kura ietver informācijas un datu

izmantošanas prasību, komunikāciju un sadarbību, medijprasību, digitālā satura radīšanu (tostarp, programmēšanu), drošību (tostarp, digitālu labbūtību un ar kibernetiku saistītas kompetences), ar intelektuālo īpašumu saistītus jautājumus, problēmu risināšanu un kritisko domāšanu, tehnoloģiju iespējas, ierobežojumus, ietekmi un riskus. DK ietver efektīvu digitālo tehnoloģiju izmantošanas organizēšanu dažādos mācību procesa posmos un vidēs (Redecker, 2017), tā saistīta ne tikai ar tehniskām prasmēm, bet arī darba un dzīves digitālās vides izziņas, sociālajiem un emocionālajiem aspektiem (Eshet-Alkalai, 2004).

Čižmešija, Diković, & Domović (2018) pētījumā akcentē nepieciešamību docētājiem apgūt un nepārtraukti uzlabot DK izglītības procesa plānošanā, lekciju vadīšanā, zināšanu novērtēšanā, kā arī saziņā un mijiedarbībā ar studējošajiem un kolēģiem. Pētnieki atzīst, ka ir būtiski vērst uzmanību tieši uz didaktisko digitālo kompetenci un definēt konkrētam mācību priekšmetam paredzēto DK (Ottestad, Kelentrić, & Guðmundsdóttir, 2014). Docētājiem paralēli DK attīstīšanai jāapgūst jaunas pedagoģiskās prasmes, jāizprot jēdzieni un mijiedarbības veidi izmantojot digitālās tehnoloģijas pedagoģijas kontekstā (Craig, Cunningham, & Allen, 2010). L. Daniela, Z. Rubene, L. Goba, pētot citu valstu pieredzi DK kontekstā, secina, ka Latvijā izstrādātajiem mācību materiāliem ir vāja interaktivitāte, DK pilnveides trūkums noved pie tādu digitālo mācību līdzekļu izmantošana, kas neveicina mācību procesa attīstību, aicina pedagogiem organizēt tālākizglītības kursus DK pilnveidei un interaktīva mācību satura izstrādei (Daniela et al., 2018).

Saskaņā ar V. Purēna (2017) atziņām kompetence ir personības īpašība, kuru var attīstīt tikai pati personība, kompetence top tikai patstāvīgā mācību darbībā un tā veidojas tad, kad personība ir motivēta to veidot. Kopumā vērtējot e-studiju attīstības procesu var secināt, ka VRK docētāju lielākajai daļai ir nepieciešams attīstīt DK, jo izstrādāto mācību līdzekļu interaktivitātes pakāpe ir zema, e-studiju procesa attīstība militarizētā izglītības iestādē un docētāju DK attīstība ir lēna un nesistemātiski pilnveidota. Konservatīvas izglītības pieeja, tradicionālu mācību metožu pielietošana lekciju laikā, militārās tradīcijas un militārā hierarhija ierobežo inovāciju ieviešanu mācību procesā līdz ar to e-studiju tālāka attīstība ir ierobežota. G. Vardi secina, ka militārajā jomā jaunu inovāciju vai tradīciju ieviešanā ir liela pretestība un pretspēks, jo militārās organizācijas attīstās īpaši gausi un tikai uz kumulatīvu zināšanu pamata, kas organiski iestrādātas saskaņotā, spēcīgā un ļoti ierobežojošā prātā var panākt inovāciju attīstību (Williamson, Murray, Mansoor, & Vardi, 2019).

Pētnieki secina, ka paātrinātais tehnoloģisko pārmaiņu temps prasa militārām organizācijām pielāgoties, taču militārās kultūras mainīšana ir īpaši grūts uzdevums, kura veikšanai nepieciešami gadi, vai pat gadu desmiti. Pētnieki uzsver, ka viens no vissvarīgākajiem faktoriem, kas miera laikā ļauj mainīt

militāro kultūru, ir likt uzsvaru uz militāro organizāciju profesionālo izglītību (Williamson & Murray, 2019).

Pētot faktoros, kuri liek militarizētās izglītības iestāžu docētājiem attīstīt DK un veicināt e-studiju tālāku attīstību VRK, var minēt A. Šmites (2006) apgalvojumus, ka teoriju pārmaiņas izglītībā balstās uz pārmaiņām izglītības iestāžu vadītāju darbībā un tas palīdz sekmīgi risinātu aktuālas problēmas. A. Šmite akcentē, ka vadītājam jāizstrādā gan izglītības attīstības ilgtermiņa stratēģija, gan jāattīsta kompetence, jauna izpratne par menedžmentu, jauna metodoloģija meklējumdarbībā un jaunu tehnoloģiju ieviešanā, tāpat arī ir akcentējama kontroles nepieciešamība, lai konstatētu, vai izvirzītie mērķi ir sasniegti, tai pašā laikā kontrolei ir jāveicina esošo panākumu stabilitāte un attīstība, palīdzot iestādei pielāgoties ārējiem mainīgajiem apstākļiem, novērst un ierobežot kļūdu rašanos, stimulēt darbības mērķu sasniegšanai (Šmite, 2006).

VRK docētāju DK pilnveide atsevišķi netiek kontrolēta, uzskaitīta vai novērtēta, taču docētājiem ir pienākums, kas noteikts amata aprakstos, regulāri pilnveidot profesionālo kompetenci. Profesionālā pilnveide ir obligāta prasība katram VRK docētājam, atbilstoši MK noteikumiem, kuri nosaka, ka LR Augstskolu un koledžu akadēmiskais personāls līdz ievēlēšanas termiņa beigām (seši gadi - atbilstoši Augstskolu likumam, 1996) jāapgūst profesionālās pilnveides programma par inovācijām augstākās izglītības sistēmā, augstskolu didaktikā vai izglītības darba vadībā 160 akadēmisko stundu apjomā (tai skaitā vismaz 60 kontaktstundas), profesionālā pilnveide šo noteikumu izpratnē ietver atbilstošu starptautisko mobilitāti, kā arī dalību konferencēs un semināros (LR MK noteikumi Nr. 569). VRK docētāji DK ir pilnveidojuši RTA rīkotajosursos "Inovācijas augstākās izglītības sistēmā" 2016.gadā, taču ņemot vērā tehnoloģiju straujo attīstību šādiem specializētiem DK pilnveides kursiem, semināriem vai konferencēm būtu jānotiek regulārāk, vismaz reizi gadā, iespējams centralizēti, piemēram IeM un NBS organizētosursos. VRK docētāji regulāri piedalās Erasmus+ programmas mobilitātes, taču pārsvarā skar šauras specializācijas studiju kursu labās prakses apmaiņu, tāpēc VRK 2018.gadā iniciēja Erasmus+ projektu "Stratēģiskā partnerība robežsargu izglītības iestāžu e-mācību sistēmu uzlabošanai (Nr. 2018-1-LV01-KA202-047003)" ar mērķi uzlabot e-mācību sistēmas robežsargu izglītības iestādēs un pilnveidot docētāju DK, salīdzinot un apkopojot paraugpraksi e-mācību sistēmu plānošanā un īstenošanā docētāju DK pilnveidē Latvijas, Lietuvas, Somijas un Igaunijas robežsargu izglītības iestādēs.

Docētāju digitālās kompetences novērtēšana militarizētā izglītības iestādē *Educators' digital competence assessment in militarized education institution*

VRK docētāji tiek vērtēti kā IeM amatpersonas, reizi divos gados, atbilstoši 2016. gada 20. decembra Ministru kabineta noteikumiem Nr.845 "Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu un Ieslodzījuma vietu pārvaldes amatpersonu ar speciālajām dienesta pakāpēm darbības un tās rezultātu novērtēšanas kārtība". Šo noteikumu mērķis ir novērtēt docētāju darbību un tās rezultātus atbilstoši novērtēšanas kritērijiem, noteikt uz rezultātu sasniegšanu vērstus amatpersonas uzdevumus, noteikt docētāju mācību un attīstības vajadzības, noteikt docētāju profesionālās izaugsmes iespējas, identificēt nepieciešamās izmaiņas docētāju amata aprakstā, kā arī nodrošināt regulāru atgriezenisko saiti starp amatpersonu un amatpersonas tiešo vadītāju par amatpersonas darbību un tās rezultātiem (LR MK noteikumi Nr. 845) Šie noteikumi neparedz DK novērtēšanas kritērijus un rādītājus, līdz ar to, tiešajam priekšniekam nav iespējams objektīvi novērtēt docētāju DK, savukārt docētājam nav konkrētu uzstādījumu par to, kas tieši ir jāpildnveido, laiviņa DK veicinātu e-studiju procesa attīstību VRK.

Pētnieki secina, ka motivācijai pilnveidot digitālo kompetenci ir jānāk no pedagogiem, pamatojoties uz novērtējumu, kurš mudina augt un veicina pedagogu novērtēšanu, kurai jābūt objektīvai gan no ārējo ekspertu vērtējuma, gan arī kā pašvērtējums (Taddeo et al., 2016). Pašlaik DK pašvērtējumu katrs docētājs var iesniegt savā CV, kur DK kopš 2012.gada ir iekļauta un tiek iedalīta trijos līmeņos (pamatlīmenis, vidējais un augstākais līmenis informācijas apstrādes, komunikācijas, satura veidošanas, drošības un problēmrisināšanas jomās) (Digitālās prasmes - Pašnovērtējuma tabula, 2012). Tā kā šī pašvērtējuma tabula pēc lietotāju un darba devēju atsauksmēm lieto pārāk abstraktus terminus, kas nepalīdz lietotājiem un darba devējiem saprast un identificēt nepieciešamo DK līmeni līdz 2022.gadam pašvērtējuma tabulā tiks izstrādāti precīzāki DK apraksti CV (Sundara, 2019). Daudz konkrētāki DK līmeņi izveidoti Eiropas ietvarstruktūras kritērijos un pedagogu digitālās kompetences aprakstos (turpmāk - DigiComp) docētāju digitālās kompetences novērtēšanai, kur Christine Redecker un Yves Punie (2017) DK iedala sešos līmeņos (iesācēji, pētnieki, integratori, eksperti, līderi, pionieri), kuri pēc būtības arī ļoti abstrakti definē DK, ja ar to būtu paredzēts vērtēt VRK docētāju DK. Apjomīgā UNESCO ziņojumā informācijas statistikas institūta pētnieki (Law, Woo et al., 2018) secina, ka nav universāla DK vērtēšanas instrumenta, kurš derētu visiem mērķiem dažādos kontekstos un rosina izstrādāt DK indikatorus un vērtēšanas instrumentus konkrētam saturam un mērķim. VRK docētāju DK pilnveides kontekstā būtu vērtējama Profesionālās izglītības likuma 9. panta redakcija, kurā noteikts, ka LR ministriju kompetencē ir sadarbībā ar IZM, citām valsts institūcijām un pašvaldībām organizēt savā pārziņā esošo profesionālās izglītības iestāžu

pedagogu tālākizglītību. Tādējādi, lai attīstītu LR militarizēto izglītības iestāžu docētāju DK pilnveidi, vai izstrādātu militārās pedagoģijas nozarei saistošus kritērijus un rādītājus DK objektīvai novērtēšanai būtu lietderīgi izmantot Valsts izglītības satura centra (VISC) izstrādātos materiālus projektā “Profesionālās izglītības iestāžu efektīva pārvaldība un personāla kompetences pilnveide” (VISC, 2018). Balstoties uz VISC ieteikumiem būtu lietderīgi izvērtēt iespēju un izveidot docētāju DK turpmākās attīstības darba grupu IeM sistēmā, izvēloties pieredzējušu moderatoru un pieaicinot visu LR militarizēto izglītības iestāžu vadošos ekspertus ar praktisko pieredzi e-studiju plānošanā un īstenošanā, kuri kopā formulē sākotnējo DK pilnveides un novērtēšanas noteikumu variantu, definē kopīgu stratēģisku redzējumu DK pilnveidei, nosaka konkrētus atskaites termiņus vai laika periodu. Adaptējot VISC ieteikumus, darba grupa (balstoties uz esošo pieredzi, pētījumiem, nākotnes scenārijiem un prognozēm, izmantojot kvantitatīvās un kvalitatīvās prognozes, izmantojot nākotnes scenāriju metodi u.c. kombinācijas) varētu veikt šādas darbības docētāju DK pilnveidei:

1. E-studiju un izglītības tehnoloģiju attīstības tendenču, esošās situācijas teorētiskās un praktiskās pieredzes (vietējā/nacionālā/starptautiskā līmenī) izpēte un apkopošana.
2. Faktoru, kuri ietekmēs DK attīstību tuvākajā un tālākajā nākotnē (tendences, notikumi, likumi un lēmumi, cilvēkresursi, citas ieinteresētās puses, mainīgie parametri, virzošie spēki utt.) izpēte.
3. Būtisko faktoru raksturošana - visiem iesaistītajiem ir jābūt skaidrai katra faktora definīcijai, virzošajiem spēkiem un iespējamajām izpausmēm nākotnē, kā faktori varētu izpausties scenāriju termiņā – reāli izmērāmi rādītāji.
4. Faktoru savstarpējās ietekmes analīze - kā faktori ietekmē cits citu un kuri ir kritiskie faktori – tie, kuru izmaiņas šodien un tuvākajā nākotnē visvairāk ietekmēs situāciju vidējā termiņā vai ilgtermiņā.
5. Nākotnes scenāriju veidošana, kombinējot faktoru izpausmes - ņemot vērā kritisko faktoru iespējamās izpausmes, noteikt, kas notiks ar pārējiem faktoriem loģiskā secībā (veidot attīstības ķēdi), konstatēt notiekošās izmaiņas un notikumus, redzēt kā savstarpēji saistītu sistēmu (kā rīkoties, ja piepildīsies nevēlamais un virzīties uz vēlamo scenāriju?)
6. Izstrādātos DK pilnveides un novērtēšanas noteikumus apspriest lokālā līmenī ar visām ieinteresētajām pusēm (vadība, IT jomas, izglītības plānošanas, personālvadības jomas speciālisti).
7. Izstrādātā DK modeļa izvērtēšana, pilnveides un tālākās attīstības apspriešanas rīkošana ne retāk kā reizi gadā (VISC, 2018).

Secinājumi **Conclusions**

Pēc pētījumā veiktās zinātniskās literatūras un saistošo dokumentu analīzes, var secināt, ka docētāju DK pilnveide ir aktuāla visās izglītības nozarēs, līdz ar to gan esošajiem docētājiem, gan to pēctečiem DK pilnveide kļūs par ikdienišķu nepieciešamību interaktīva mācību procesa nodrošināšanai.

Lai radītu iespējas tālāk attīstīt e-studiju potenciālu un paaugstinātu mācību līdzekļu interaktivitāti militarizētā izglītības iestādē, pēc DK attīstības un vērtēšanas procesu teorētiskajiem un praktiskajiem aspektiem raksta autori, balstoties uz zinātniskās literatūras analīzi piedāvā priekšlikumus militarizētas izglītības iestādes docētāju DK pilnveidei un novērtēšanai:

1. Ņemot vērā specifisko militarizētās izglītības vidi, gan militarizētās iestādes vadībai, gan padotajam personālam ir jāveido izpratne par DK attīstības aktualitāti un nepieciešamību mūsdienīga, jēgpilna un interaktīva mācību procesa nodrošināšanai, izmantojot e-studiju vides iespējas un potenciālu, organizējot un piedaloties DK pilnveides aktivitātēs.
2. Ņemot vērā daudzveidīgo interaktīvu mācību līdzekļu izstrādes un izmantošanas rīku pieejamību, DK pilnveidei ir jānotiek pēc iespējas biežāk (vismaz reizi gadā), piemēram, pirms mācību gada sākuma, organizējot militarizēto izglītības iestāžu metodisko semināru klātienēs vai tālmācības kvalifikācijas pilnveides kursu veidā, kas paredz iespēju praktiski izmantot digitālos resursus, mijiedarboties ar citiem militarizēto izglītības iestāžu docētājiem attiecīgajā profilā, apspriest aktualitātes, pārņemt labās prakses piemērus digitālo mācību līdzekļu izstrādē un pielietošanā mācību procesos.
3. Lai spētu objektīvi novērtēt (vadība) un tālāk attīstītu (pašvērtējums) docētāju DK, ir nepieciešams izstrādāt un reglamentēt specializētus, tieši militarizētas izglītības iestādes docētājiem paredzētus DK novērtēšanas kritērijus un rādītājus, piemēram atsevišķas ekspertu darba grupas ietvaros, par pamatu ņemot Eiropas ietvarstruktūras kritērijus pedagogu DK novērtēšanai.
4. Veicināt starptautisku projektu realizāciju docētāju DK pilnveidei, balstoties uz stratēģiskas labās prakses pārneses pamata e-studiju potenciāla attīstības kontekstā.

Summary

The importance of educators' digital competence development both at civil and militarised training institutions continues to be one of priorities constantly emphasized in several education development researches, strategies and action plans at international and local

level frameworks and institutions (European Framework for the Digital Competence of Educators, Digital education action plan, Erasmus+ Collaboration projects, UNESCO researches and reports on teacher digital literacy and many other initiatives prepared by European Commission and Council of Europe). Although action plans and strategies highlight the need to develop educators' digital competence the research findings show rather slow development process of educators digital competence in militarised institutions due to hierarchical and traditional training approaches and mind-set in military organisations. The research performed highlights the necessity to constantly update and supervise educators' digital competence (at least once per year by organising multi-lateral educator professional development activities both in face to face and/or online settings). Furthermore, the existing educator digital competence evaluation mechanisms are not fit for military contexts to further develop e-learning systems, develop interactive and meaningful training content. The research performed concludes that tailor-made evaluation mechanisms of educators' digital competence should be developed as an outcome of strategic working group. The working group should consist of highly experienced educators and managers (practitioners in e-learning content development) from several militarized education institutions who would jointly summarize the existing situation, define digital competence development strategy, set quality assurance mechanism, that would foster digital competence development and accountability

Acknowledgments

Raksts izstrādāts Latvijas Zinātnes padomes fundamentālo un lietišķo pētījumu projekta “Transformatīvas digitālās mācīšanās ieviešana pedagogijas zinātnes doktora programmā Latvijā” (DocTDLL) lzp-2018/2-0180 ietvaros

Literatūra References

- Andersone, R. (2010). Skolotāju profesionālā kompetence sabiedrības ilgtspējīgai attīstībai. *Latvijas Universitātes raksti. 747. sēj. Pedagoģija. Skolotāju profesionālā kompetence sabiedrības ilgtspējīgai attīstībai*. Rīga: Latvijas Universitāte.
- Craig, A., Cunningham, B., & Allen, L. (2010). Philosophical Questions about learning technologies. *The Sage Handbook of Philosophy of Education*. London: Sage.
- Čižmešija, A., Diković, M., & Domović, V. (2018). *Handbook for teaching competence enhancement in higher education, Co-funded by the Erasmus + Programme of the European Union*. Ministry of Science and Education of Croatia.
- Daniela, L. (2018). *Datu apkopojums un ārvalstu un Latvijas pieredzes analīze par digitālo mācību līdzekļu pieejamību un izmantošanu vispārējās izglītības mācību satura nodrošināšanai*. Rīga: SIA “Neatkarīgā izglītības biedrība”.
- Daniela, L. (2019). *Didactics of Smart Pedagogy. Smart Pedagogy for Technology Enhanced Learning*. Springer.
- Eiropas Komisija. (2017). *Digitālās izglītības rīcības plāns*. Retrieved from https://ec.europa.eu/education/education-in-the-eu/european-education-area/digital-education-action-plan-action-9-studies-on-ict-in-education_en

- ESG. (2015). *Eiropas Asociācija kvalitātes nodrošināšanai augstākajā izglītībā (ENQA) Standarti un vadlīnijas kvalitātes nodrošināšanai Eiropas augstākās izglītības telpā*, Retrieved from http://www.aic.lv/portal/content/files/AIC%20ESG2015%20int-1_2.pdf
- Eiropas profesionālās izglītības attīstības centrs (2012). *Digitālās prasmes - Pašnovērtējuma tabula*. Retrieved from https://europass.cedefop.europa.eu/sites/default/files/dc_-_lv.pdf
- Eiropas Savienības Oficiālais Vēstnesis C 189/15PADOMES IETEIKUMS (22.05.2017) par Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūru mūžizglītībai un ar ko atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 23. aprīļa Ieteikumu par Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūras izveidošanu mūžizglītībai (2017/C 189/03). Retrieved from <https://ec.europa.eu/ploteus/sites/eac-eqf/files/lv.pdf>
- Howard, C., Boettcher, J., Justice, L., & Schenk, K. (2005). *Encyclopaedia of distance learning. Volume 2. Idea Group*, USA, Gregory C. Sales. Developing online Faculty competencies.
- Iekšlietu ministrijas rīkojums Nr.1-12/1019 (25.06.2018). *Pielikums „Iekšlietu ministrijas darbības stratēģija 2017.–2019.gadam”*. Pieejams: http://www.iem.gov.lv/files/text/SRATEGIJA__2019v2.pdf
- Ilomäki, L., Kantosalo, A., & Lakkala, M. (2011). *What is digital competence? In Linked portal*. Brussels: European Schoolnet. Retrieved from <http://linked.eun.org/web/guest/in-depth3>
- Komisijas paziņojums Eiropas parlamentam, Padomei, Eiropas ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai par digitālās izglītības rīcības plānu (2017). *Eiropas Komisija*: Retrieved from <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2018/LV/COM-2018-22-F1-LV-MAIN-PART-1.PDF>
- Latvijas informācijas un komunikācijas tehnoloģijas asociācija (2016). *Ieteikumi Digitālo mācību līdzekļu un resursu izstrādei un novērtēšanai*. Retrieved from https://www.likta.lv/LV/Aktivitates/Lists/Aktivitates/Attachments/124/DML_vadlinijas_LIKTA_03.02.2016.pdf
- Latvijas ilgtspējas attīstības stratēģija 2030.gadam. Pieejams: LR Ministru Kabinets. Retrieved from <http://polsis.mk.gov.lv/documents/3323>
- Law, N., Woo, D. De la Torre, J., & Wong, G. (2018). *A Global Framework of Reference on Digital Literacy Skills for Indicator 4.4.2*. UNESCO Institute for Statistics Succursale Centre-VilleMontreal, Quebec, Canada.
- Noteikumi par pedagogiem nepieciešamo izglītību un profesionālo kvalifikāciju un pedagogu profesionālās kompetences pilnveides kārtību (2018). MK noteikumi Nr. 569. Redakcija: 11.09.2018. Rīga: Latvijas Vēstnesis.
- Ottestad, G., Kelentrić, M., & Guðmundsdóttir, G.B. (2014). Professional digital competence in teacher education. *Nordic Journal of Digital Literacy*, 9(4), 243-249. Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/275952353_Professional_Digital_Competence_in_Teacher_Education
- Padomes ieteikums (2018.gada 22.maijs) par pamatkompetencēm mūžizglītībā (2018/C 189/01). Eiropas Padome. Retrieved from [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604\(01\)&from=en](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604(01)&from=en)
- Padomes secinājumi (2009.gada 12.maijā) Par stratēģisku sistēmu Eiropas sadarbībai izglītības un apmācības jomā (“ET 2020”) Eiropas Padome. 2009/C 119/02. Retrieved from [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/HTML/?uri=CELEX:52009XG0528\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/HTML/?uri=CELEX:52009XG0528(01)&from=EN)
- Padomes secinājumi par stratēģisku sistēmu Eiropas sadarbībai izglītības un apmācības jomā (“ET 2020”) Eiropas Padome. 2009/C 119/02

- Pedagogu profesionālās darbības kvalitātes novērtēšanas organizēšanas kārtība (2017). MKnoteikumi Nr.501. Redakcija: 22.08.2017.
- Purēns, V. (2018). *Kā attīstīt kompetenci*. Rīga: RaKa.
- Priekšlikumi konceptuāli jaunas kompetencēs balstītas izglītības prasībām atbilstošas skolotāju izglītības nodrošināšanai Latvijā (2017). *Izglītības un zinātnes ministrija*. Retrieved from http://www.izm.gov.lv/images/izglitiba_visp/IZMinfozinoj_14112017_skolotaju_izglitiba.pdf
- Profesionālās izglītības likums. (1999). Laidiens: 30.06.1999., Nr. 213/215. Retrieved from <https://www.vestnesis.lv/ta/id/20244-profionalas-izglitibas-likums>
- Redecker, C. & Punie, Y. (2017). *European Framework for the Digital Competence of Educators* European Commission.
- Šmite, A. (2006). *Izglītības iestādes vadība. IV daļa. Vadītājs izglītības sistēmā*. Rīga: RAKA.
- Sundara, M. (2019). An official website of the European Union. *Changes to digital skills self-assessment grid. Developing the new Europass*. Retrieved from: <https://ec.europa.eu/futurium/en/europass/changes-digital-skills-self-assessment-grid-developing-new-europass>
- Taddeo, G., Cigognini, M.E, Parigi, L., & Blamire, R. (2016). Certification of teachers' digital competence Current approaches and future opportunities *MENTEP Deliverable 6.1* Retrieved from <http://mentep.eun.org/>
- Williamson, P., Murray, R., Mansoor, P., & Vardi G. (2019). *The culture of military organizations*. University Printing House. Cambridge CB2 8BS. United Kingdom.
- Valsts robežsardzes darbības stratēģija (2017). Pielikums Iekšlietu ministrijas 2017.gada 18.septembra rīkojumam Nr. 1-12/2102 Retrieved from http://www.rs.gov.lv/faili/doc2013/vrs_strategija_2017.-2019.g..pdf
- VISC (2018). *Praktisks ceļvedis darbam ar pieaugušajiem profesionālās izglītības iestādēs Metodiskais materiāls (rokasgrāmata)* Projekts Nr. 8.5.3.0/16/I/001 "Profesionālās izglītības iestāžu efektīva pārvaldība un personāla kompetences pilnveide". Rīga.